

יקות אל מקומות רחוקים, כמו תונים ופריסולי. תופיק טובי היה מזועזע והכריז מזוהה חבלה ברועיה.

כוונתנו היתה לקבוע בבירור היכן אנחנו עומדים, כמישלחת-שלום פטריוטית ישראלית. לא באנו לסוכנו של איש. תפקידנו היה להשמיע בפה מלא את קול-השלום הישראלי — וכך עשינו.

שני אדונים מדמשק

הקדמוניסטיו ניסו לטעון, לאחר מכן, שהודעה זו קילקלה את יחסינו עם שני האנשים שעמדו בראש מישלחת-אש"ף: קדומי ועברדנו. לא היה בכך כל ממש, כי היחסים עימם היו משובשים עוד קודם לכן.

כשנודע לנו כי שניים אלה רווקא יעמדו בראש המישלחת, ידענו שהיה בעיות. קדומי חיבל במשך שנים במגעים שלנו עם עיצאם סרטאוי. בתוך צמרת פת"ח הוא התומך הקיצוני ביותר בסוריה ובברית-המועצות, והוא גם לא מיהר להתייצב לצד ערפאת כאשר פרץ המרד בתנועתו.

עברדנו הוא האיש מס' 2 בחזית הרמוקרטית לשיחרור פלסטין, האירגון הקטן שבראשו עומד נאפיק חוותמה. אירגון זה עומד להתאחד מחדש עם החזית העממית לשיחרור פלסטין, אירגון של ג'רג' חבש החולה, שממנו פרש בשעתו. עברדנו הצעיר מקווה לרשת את מקומם של קשישים אלה. האירגון המאוחד יהיה, כמובן, פריסורי.

שני האנשים באו מדמשק. הם מייצגים את העמדה הפרו-סורית הקיצונית. על רקע זה גמלה בצמרת אש"ף ההחלטה לשלוח ל'נבחה דרווקא שני אישים שיוכלו לנקוט עמדה נוספת. המרד בפת"ח נכשל, אך ההסתערות הסורית על אש"ף לא פסקה. אחרים מבין ראשי אש"ף מאמינים, שאחרי הכל יש לעשות נסיון להתפייס עם הסורים, מפני שניתוק מוחלט בין אש"ף וסוריה פוגע קשה ביכולת האירגון לתפקד.

על רקע זה גמלה בצמרת אש"ף ההחלטה לשלוח ל'נבחה דרווקא שני אישים שיוכלו לנקוט עמדה פרו-סורית עיקבית. פירוש הדבר: שני אישים שזיהו מאור-מאור שלא להופיע בחברת ישראלים שאינם ערבים ו/או קומוניסטים.

צ'לם וריו צילם אותי כשאני עובר על פני קדומי, ותצלום פיקנטיו זה פורסם למחרת היום בעיתונים רבים בעולם. אך שום צילם לא צילם את קדומי כשהוא לוחץ את ידינו או מברך אותנו לשלום — כי לא היה מעמד כזה. חברים אחרים במישלחת אש"ף המכירים אותנו מזה שנים, אמרו לנו שלום כידידות, אך לא בפרהסייה.

אין ספק שרצח סרטאוי השפיע גם על כך. העובדה שסוכנים סוריים ולוביים יכולים לשוטט בעולם ולרצוח את פעילי-השלום הפלסטיניים באש"ף מפריע, ובאין יכולת להושיע, הטביעה את חותמה. האם אתה רוצה שאני אהיה סרטאוי הבא? שאל אותי, בשיחה פרטית, אחד האנשים.

מישלחת אחרת, שראו את הנעשה, תמדה על כך. לפחות שני שריהרין כל אחד בנפרד — בקישו לזמן אותנו ביחד, בנסיבות סודיות לחלוטין, אך נתקבלו בסירוב מן הצד השני.

מצד שני, עצם כוונת לזעזע עם ישראלים-ציוניים היה גם הוא עובדה פוליטית משמעותית. מישלחת אש"ף באום ידעה מיהם הישראלים שהומנו — וביניהם גם אנשי מילגת-העבודה (שפחדו לבוא). הזמנה כזאת לא היתה אפשרית אילו התנגד לכך אש"ף, כי אז היה האום צריך לבחור בין השתתפותו ובין השתתפות הפלסטיניים. כך לפחות בעקפיו, הומין אותנו האום בהסכמת אש"ף, ולמעשה בעידודו.

תהיו סבלניים. יעצו לנו בשקט מכרינו הפלסטיניים, ביום התקרית הראשונה, תחבו לנאום של קדומי. אתם תופתעו.

ואכן הופתענו. נאומי של קדומי, שהוכן בקפדנות במשך שבועות מראש, נקט קו חריג-שמעי למען השלום. הוא הזכיר שאש"ף רגל תחילה בהקמת מדינה חילונית דמוקרטית בכל הארץ. אך מכיוון שהיהודים פסלו רעיון זה, קיבל אש"ף את רעיון המדינה הפלסטינית הלאומית כחלק מן הארץ. הוא ציין כי אש"ף קיבל בשעתו בברכה את ההודעה האמריקאית-סובייטית (מאוקטובר 1977) שדיברה על זכות-הקיום של ישראל, ואת תוכנית-בר'נייב (ממארס 1981), שדיברה על זכות כל המדינות, "ובכללן ישראל" (כפירושו), לחיות בשלום ובביטחון.

בסוף דבריו העלה קדומי על נס את "הכוחות המתקרבים" בישראל, והוסיף: גם במחנה הציוני נשמע יותר מקול אחד נגד המדיניות של ממשלת-בגין.

מבחינת קדומי איזכור חיובי של זה של כוחות-השלום הציוניים היה מומש מהסכה, מחזרה בלתי-רגילה כלפינו.

הגבנו עליכם מיד בפירסום הודעה שנייה, שבה קידמנו בברכה את הנאום. אך בניגוד להודעה הראשונה, זו לא זכתה בשום פירסום — עובדה המעידה משהו על גישת העיתונאים.

פרשת מסיבת 'הקוקטייל'

כך נוצר למעשה מצב מוזר. קדומי העלה על נס את כוחות-השלום הציוניים בישראל, אך לא הושיט להם יד כשעמדו לפניו פנים אל פנים.

זה ליד זה ביצע של האירגונים הלא-ממשלתיים ישב ראוי חורי, נציג אגודה אמריקאית-פלסטינית, לצד אמנון זיכרוני, נציג המועצה ה' ישראלית למען שלום ישראלים-פלסטיניים. בוועידה נקשרו יחסי רעות בין המשתתפים.

הדבר הגיע לשיאו בתקרית שנייה, קטנה לכאורה וכמעט היתולית, אך בעלת השלכות רציניות למדי.

זוהי פרשת מסיבת הקוקטייל. בין מסיבות-הקוקטייל הרבות שנערכו במהלך הוועידה מטעם מישלחת שונות, היתה גם מסיבה

"בבאזל נוסדה מדינת היהודים. בזינבה "אם תרצו, אין זו אגדה!"

לזכיר זה כזה, ושהמגע הישר בין שני העמים הוא תנאי מוקדם לשלום.

על רגל אחת

ארדני הוישברדאש, איו זה שלום לפני אלפיים שנה התבקש רב מפורסם (הילל הזקן) להגיד את עיקר היהדות בעודו עומד על רגל אחת. הוא אמר: "מה רעליך שני לחברך לא תעבידי" (מה שעליך שנוא, לחברך אל תעשה). הייתי מתאים את הפסוק הזה ואומר: אני מוכן לתת לעם הפלסטיני כדיוק מה שאני תובע לעצמי.

אני תובע לעצמי את הזכות לחיות במדינה לאומית משלי, על ריגלה ודרכונה, ואת הזכות לבחור בממשלתי — טובה, רעה, או רעה מאוד. אני מאמין שיש לפלסטינים הזכות למדינה לאומית משלהם, על ריגלה ודרכונה, והזכות לבחור בממשלה משלהם — והלוואי שתהיה טובה.

הדחפורים ענבים!

ארדני הוישברדאש, היכן אנחנו עומדים היום? הרשה לי לספר סיפור קצר. לפני שלוש שנים, הקשכתי בכנסת לנאום של מר אריאל שרון, שהיה אז שרת-תקלאות וממונה על ההתנחלות. כמה חברי-כנסת, ואני ביניהם, שייצענו את דבריו

וזה הנוסח המקולט של נאומו של אורי אבנרי, שנישא במליאה של ועידת האו"ם לשאלת פלסטין, ביום השני, ה-5 בספטמבר 1983. הוא שונה בכמה מיטפטים מן הנוסח הכתוב שזיכן מראש. מכיוון שהנאום אילתר מדי פעם בתגובה על אירועי העם.

ארדני הוישברדאש, נבירותי ורבותי; אני מודה לכם על ההזמנות שניתנה לי לשאת את דבריי בוועידה בלאומית חשובה זו. הרשו לי להגיש, תחילה, את תעודת-הזהרת שלי.

ישראלי אנכי. אני סבור שאני ישראלי פטריוטי. כחבר המחנרת, ואחרי-כך כחייל בצבא הישראלי, לחמתי למען הקמת המדינה. אכן, היה זה בשדה-הקרב של מילחמת 1948 שנתקלתי לראשונה בבעייה הפלסטינית, ואני מעורב בה מאז ללא-הפסק.

בפטריוטיות ישראלית, אני מאמין שיה עתיד הביטחון של מדינתנו תלויה בשלום.

אני מאמין שלא יתכן שלום במרחב שלנו בלי הפלסטינים.

אני מאמין שלא יתכן שלום עם הפלסטינים מבלי להכיר באירגון השחרור הפלסטיני.

לכן אני מאמין שעל מדינת-ישראל ואש"ף

קדומי מקשיב ראש המחלקה המדינית של אש"ף, פארוק קדומי, מאחורי השלט של אירגון. שניתן לו מעמד מלא של מדינה. מאחורי קדומי יושב מימין, שפיק אל-חות, נציג אש"ף בביירות, ומשמאל שומר-דאש. במשך כל ימי הוועידה המגין קדומי יחס קריר ביותר כלפי חישרליים, בניגוד בולט ליאסר ערפאת.

שאליה הזמין, פארוק קדומי, ראש המחלקה המדינית של אירגון-השיחרור הפלסטיני" ככרטיסים שעליהם הוטבע סמל אש"ף כזה, כאשר הסתבר כי באותו יום יגיע גם יאסר ערפאת לוועידה, קיבלה מסיכה זו חשיבות כפולה ומכופלת.

כאשר חולקו הכרטיסים, הסתבר כי לא הגיעה הזמנה על שמנו. כמה מישלחת התעניינו בכך, וכאשר הסתבר להם שכך הדבר, פנו בהתרגשות אל מישלחת אש"ף ותבעו לתקן את המעות. עד הרגע האחרון ממש נמשכו הוויכוחים הסוערים כמישלחת אש"ף עצמה וסביבה.

נאמר לנו באורח פרטי שאנחנו יכולים לבוא. איש לא יעצור אותנו בכניסה, אם נתייצב במקום, מישוה ידאג להכניס אותנו. בתא, שהיה שמור למועצה הישראלית בחדר האירגונים הלא-ממשלתיים, נמצא באורה פלא כרטיס-הזמנה על שם בלת-מחייב — איזשהו גוף בינלאומי שלא הגיע לוועידה. יתכן מאוד שמישהו רגל לשים אותו אצלנו, כדי שנשתמש בו.

סירבנו. עמדנו על כך שבגוף ישראלי, הממלא שליחות מטעם מחנה-השלום הישראלי, לא נוכל לבוא למסיבה אלא אם כן נזמנו באורח רישמי, בהזמנה שתישא את שמיה של המועצה הישראלית למען שלום ישראלים-פלסטיניים. מכיוון שהזמנה כזאת לא באה, לא נכנסנו למסיבה.